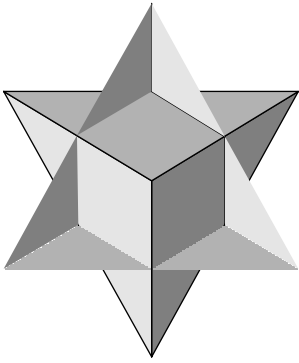
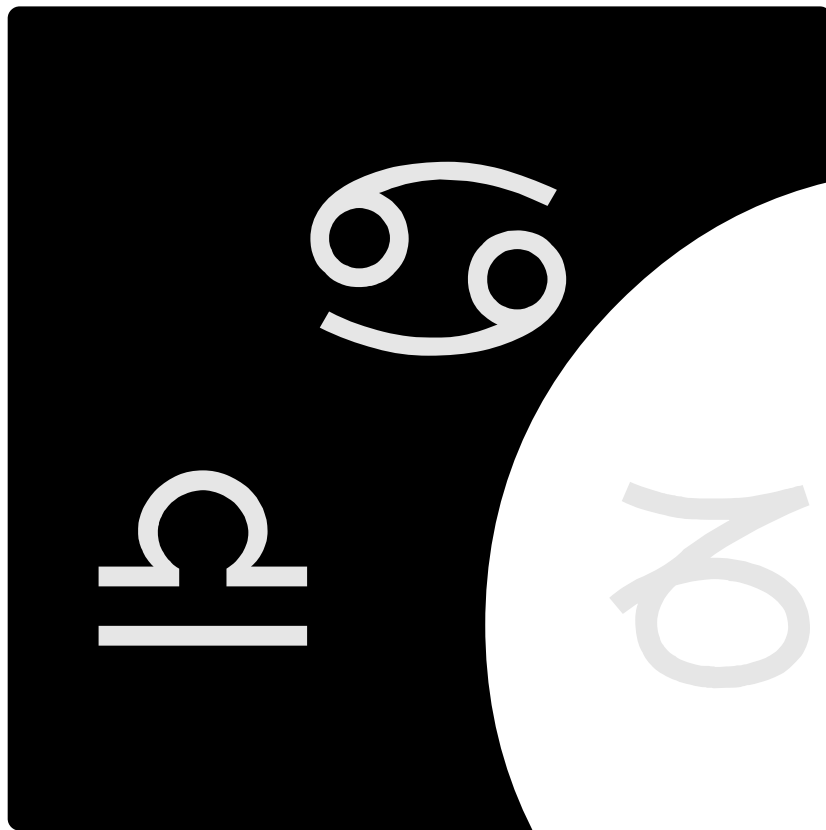

1998-99
jg. 92 nr. 3 - jg. 93 nr. 2

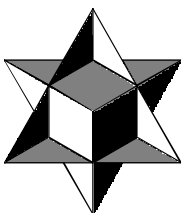
URANIA

Orgaan van de Stichting
Werkgemeenschap van Astrologen

**WETENSCHAP EN ASTROLOGIE
EEN INTERDISCIPLINAIRE BENADERING**

ZOMER - HERFST - WINTER

Uitgangspunten van de Werkgemeenschap van Astrologen

1. Astrologie is de leer van de universele interdependentie van alle verschijnselen en berust op de fundamentele Wet van Analogie.
2. Horoscopie is een praktische toepassing van de astrologie.
3. In de WvA werkt men vanuit één grondgedachte, zowel voor de techniek als voor de duiding, neergeslagen in het APC-systeem. Hiermee wordt het individuele karakter van elk tijd-ruimtelijk verschijnsel zichtbaar gemaakt.

Doelstellingen

De Stichting heeft ten doel de astrologie in dienst te stellen van de menselijke ontwikkeling. Zij tracht dit te bereiken door:

1. Studie en onderzoek van de astrologie.
2. Verdieping van inzicht in de achtergronden en hulpwetenschappen van de astrologie.
3. Onderwijs in de astrologie, haar achtergronden en haar hulpwetenschappen.

Werkwijze

De Stichting ontwikkelt onder meer de volgende activiteiten:

1. Zij organiseert in het centrum van het land maandelijks een bijeenkomst.
2. Zij stimuleert regionale werkgroepen, de zogenaamde Regio's.
3. Zij geeft lezingen.
4. Zij verzorgt opleidingen.
5. Zij geeft het blad URANIA uit.
6. Zij verzorgt publicaties op astrologisch gebied.
7. Zij beheert een bibliotheek voor haar donateurs.

Correspondentieadres van de WvA

Postbus 13131
3507 LC UTRECHT
tel./fax 010 - 453 18 76 (tussen 19.00 en 20.00 uur)
e-mail secretariaat.stichtingWvA@geocities.com

URANIA is het officiële orgaan van de Stichting Werkgemeenschap van Astrologen, WvA. ISSN 1384 - 0290

URANIA verschijnt driemaandelijks. Kopij naar Ingmar de Boer (zie adressen WvA), of naar het e-mailadres van de redactie: ingmardb@xs4all.nl.

Losse nummers zijn verkrijgbaar door overmaking van f 10,00 per exemplaar (+ f 3,20 porto) op gironummer 51.71.25 t.n.v. de penningmeester van de WvA te Utrecht.

WvA-donateurs ontvangen URANIA gratis.

Horoscopen in URANIA zijn berekend met behulp van het computerprogramma ASTRAL 3.2. Voor de berekening van de sectorgrenzen wordt gebruikgemaakt van de APC-methode. De planeetposities worden topometrisch en op ware plaats bepaald. Voor de majeure aspecten wordt een orb gehanteerd van 7,5° en voor de mineure aspecten een orb van 3,75° aan weerszijden van het absolute aspect. Eventuele afwijkingen van deze conventies gaan vergezeld van een toelichting.

Colofon

Redactie: Ingmar de Boer (eindred. & lay-out)
Upageya Elbers
Jan Moerbeek
Bea Moerbeek-Ram

Ontwerp lay-out: Ruben Moerbeek

Vertaling: Jan Moerbeek
Titia Ram

Auteursrechten

Gehele of gedeeltelijke overname van de inhoud is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie of met bronvermelding.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van een artikel berust bij de auteur daarvan.

WETENSCHAP EN ASTROLOGIE EEN TRANSDISCIPLINAIRE BENADERING

Alain Nègre

Binnen het geheel van het contemporaine denken doet zich een *astrologisch fenomeen* voor. Er schijnt een basale ordening van de wereld te bestaan, die men kan ervaren door bestudering van onze geboortehoroscoop. Deze reflecteert de dieptestructuur van ons innerlijk. Driehonderd jaar geleden kwam het moderne

denken op. De astrologie zag zich toen voor de moeilijkheid geplaatst naast de nieuwe benaderingen van de werkelijkheid de hare te handhaven. Hoewel in de moderne fysica is aangetoond dat de werkelijkheid op zijn minst twee niveaus kent, zijn er nog steeds geleerden die van mening zijn dat de werkelijkheid slechts één niveau kent en dat dit alleen door de wetenschap kan worden onthuld. Zij verwerpen dan ook de geldigheid van de astrologie. In reactie hierop houdt de astrologie zich buiten elke wetenschappelijke discussie of profileert zij zich juist als een wetenschap. In een poging in het reine te komen met het conflict tussen wetenschap en astrologie onderzoekt dit artikel de onbewuste grondslagen die hebben geleid tot het ontstaan van de astrologie. De astrologie komt voort uit wat C.G.Jung de *symbolische functie* noemt en ontstaat in het “gebied” van de ziel waar geest en stof zich mogelijkwijze met elkaar kunnen herenigen.

Inleiding

Onderzoek dat de laatste jaren is verricht, toont aan dat het geloof in de astrologie toeneemt (1) ondanks herhaalde pogingen van de kant van sceptische bewegingen om inconsequenties in het astrologisch denken aan te tonen. Dit in tegenstelling tot het wetenschappelijke denken dat op experimenten berust en dat vanuit het perspectief van de fysica of de biologie dergelijke inconsequenties gemakkelijk kan aantonen. De voornaamste argumenten tegen de astrologie zijn sinds Ptolemaeus niet fundamenteel veranderd en worden heden ten dage nog steeds herkauwd. Maar ook zonder deze argumenten, zoals de precessie van de equinox, is het voor de wetenschap kinderspel om de absurditeit van wat de astrologie heeft te melden aan te tonen. Het is dus een eenvoudige conclusie dat, als de mensen geloof blijven hechten aan de invloed van de planeten of de tekens van de dierenriem op hun karakter, kwaliteiten, tekortkomingen, gedrag en zelfs hun toekomst, de astrologie en haar zaakjes ondanks wetenschappelijk bewijs toch buiten het terrein van de wetenschap vallen.

Het oude wereldbeeld

Alvorens te proberen duidelijk te maken hoe de astrologie tegenwoordig beschouwd kan worden is het van belang haar oorsprong te benadrukken. De astrologie is voortgekomen uit een zeer oud en harmonieus model dat de westerse cultuur eeuwenlang heeft gedomineerd. Dit behelste een wereldbeeld dat alle verschijnselen in het heelal op grond van enige eenvoudige en rationele principes ordende. De planeten of “zwerfende sterren”, de Maan en de Zon waren bezielde, ja goddelijke wezens, wier bewegingen zich aftekenden op concentrische sferen die een beschermend omhulsel om de Aarde vormden. Alles wat zich tussen de Aarde en de vaste begrenzing van de sterren (het *firmament*) bevond, vormde een levend wezen dat gegrondvest was op een systeem van correspondentie, sympathie en harmonie. De zichtbare natuurverschijnselen waren onontwarbaar verbonden met onzichtbare krachten. De werkelijkheid omsloot zowel het natuurlijke als het bovennatuurlijke. De innerlijke ordening van een individueel mens was het spiegelbeeld van de hemel en tevens onderworpen aan de beperkingen van het ondermaanse gebied van ontstaan en vergaan. De morele en fysieke gesteldheid van een bepaald individu, maar ook de aangeboren vatbaarheid voor ziekten van diens temperament hing af van de toestand van de hemel en de onderlinge relaties tussen de planeten op het moment van geboorte.

Het mechanistisch denken

Aan het begin van de zeventiende eeuw werd dit gedachtstelsel weersproken door verschijnselen die niet meer ingepast konden worden in de bestaande wereldbeschouwing. Een baanbrekend nieuwe manier van denken kwam op, die werd bepaald door een mechanistische opvatting van kennis en gesymboliseerd door de klok en de automaat. De natuur werd een immense machine, een denkbeeld dat alle gebieden van het denken zou beïnvloeden. Het eclatante succes van de mechanistische wetenschap deed de astrologie in het vergeetboek geraken tot het einde van de negentiende eeuw. Heden ten dage besteden de wetenschappers geen aandacht aan de hernieuwde belangstelling voor de astrologie, noch aan de aanvallen daarop van de sceptici. Hoogstens is er nieuwsgierigheid bij de wetenschapshistorici voor “weer zo’n blunder van de wetenschap”.

Kwantumfysica

Met de opkomst van een nieuwe fysica die vraagtekens zette bij de mechanistische opvatting van het heelal, zijn de grenzen die het rationele steeds had aangegeven ineens

opengebarsten. We zijn nu getuige van een intellectuele revolutie waarbij oude dualiteiten als lichaam en geest, ziel en stof niet meer dezelfde betekenis hebben. Een belangrijke rol spelen met name de bewijzen die de kwantumfysica heeft gevonden voor een mysterieuze ondeelbaarheid van de stof, beter bekend als onscheidbaarheid. De enigmatische aard van deze onscheidbaarheid komt voort uit zijn tegengesteldheid aan de klassieke fysica die leert dat de wereld beschouwd kan worden aan de hand van zijn verdeling in minuscule deeltjes zoals moleculen, atomen en kernen. Met de klassieke benadering boekt men resultaten, zolang men zich niet bekommert om de gedetailleerde structuur van de materie en voorbijgaat aan het deeltjesniveau van de werkelijkheid, waarvan de oneindig kleine afmetingen worden weergegeven door de constante van Planck. Op dit niveau van minuscule afmetingen moet men een nieuwe vorm van natuurkunde gebruiken, te weten de kwantumfysica. De kwantumfysica onthult de onscheidbare aard van de materie en laat daarmee haar uiteindelijke ondeelbaarheid zien. Een experiment heeft op afdoende wijze aangetoond dat ruimtelijke scheiding van twee tevoren verenigde deeltjes niet voldoende is om de deeltjes werkelijk van elkaar te scheiden, omdat zij in onmiddellijke correlatie met elkaar blijven. Meting van het ene deeltje beïnvloedt het andere op zo significante wijze, dat het lijkt dat de eenheid gehandhaafd blijft en dit geldt zelfs op grote afstand. Omdat deze correlatie onmiddellijk is, kan die niet worden uitgelegd als een interactie die zich voortplant met de lichtsnelheid, want met 300.000 km per seconde kost dit toch een zekere hoeveelheid tijd.

Methodisch onderzoek

Het bovenvermelde experiment leidt tot de conclusie dat elk punt in het heelal verbonden is met alle andere punten *op kwantumniveau*. Dit fenomeen doet denken aan de universele interdependentie die door de ouden is beschreven en volgens welke alle delen van het universum met elkaar in sympathie zijn, een denkbeeld dat zijn afspiegeling vindt in de nadruk die de astrologie legt op de universele interdependentie. Sommigen gaan stilzwijgend voorbij aan de beperkte geldigheid van de onscheidbaarheid en hebben ongelukkigerwijs het experiment gebruikt om te verklaren dat de nieuwe gegevens die de moderne wetenschap heeft voortgebracht een wetenschappelijk aspect verlenen aan de astrologie. Anderen hebben deze kans aangegrepen om te trachten aan te tonen dat de astrologie een wetenschap is en uitgebreide theorieën uitgewerkt, die geïnspireerd zijn op de natuurkunde of de biologie. Evenals andere proponenten van nieuwe wetenschappelijke theorieën kan men hén de vraag stellen of zij bewijs hebben voor wat ze beweren en of ze verschijnselen hebben waargenomen en experimenten uitgevoerd om hun theorie te staven. Als dat het geval is, behoren deze studies te worden gepubliceerd in gespecialiseerde vakbladen en onderworpen te worden aan de analyse en de kritiek van deskundigen. Culturele en natuurwetenschappelijke macro- en microgolfbewegingen hebben dit proces ondergaan en worden nu erkend als voorbeelden van echt wetenschappelijk onderzoek (2).

Doordat de theorieën van de recentelijk ontwikkelde chronobiologie onderworpen werden aan experimenten en observaties, kon deze discipline de status verkrijgen van de wetenschap die de cyclische geokosmische verschijnselen determineert. In dezelfde geest werden onlangs conferenties belegd om het onderzoek te presenteren, dat de invloed van de lunaire en solaire cycli op de mens aantoonde. Dat de wetenschappelijke wereld achter de feiten aanloopt bij dit type verschijnselen is gedeeltelijk te wijten aan de reuk van een verbinding met de astrologie, waardoor zulke studies in een negatief daglicht komen te staan. Hier kan het voorbeeld van de grote Galilei als een waarschuwend voorbeeld gelden voor de sceptici. In de zeventiende eeuw weigerde Galilei pertinent enige invloed van de Maan op de getijden op Aarde ook maar in overweging te nemen. Zulke speculaties verwees hij naar het gebied van de astrologie, want in strijd met de wetenschap. Heden ten dage zou niemand de invloed van de Maan ontkennen op de getijden en talrijke andere mundane fenomenen.

Effecten van beide benaderingen

In zoverre als zij de wetenschappelijke methode respecteren, zijn die werken waardevol, die tot doel hebben de correlatie of causale verbanden tussen de kosmos en de mens te verduidelijken, ook wanneer een astrologische motivatie eraan ten grondslag ligt. Zulk onderzoek behoort echter in geen dele met astrologie verward te worden. Wat kan dit wél bewijzen? Eenvoudigweg dat de wetten van de natuurkunde, scheikunde en biologie functioneren als ze worden toegepast op geokosmische verschijnselen. Deze benadering staat in schril contrast met de houding van de verdedigers van de astrologie die hun theorieën voorstaan zonder ook maar enig bewijs te leveren. Zulke apologeten doen niets anders dan de verwarring te vergroten in een wereld die door de fragmentatie van de kennis zijn houvast heeft verloren en waarin het uiterst moeilijk is geworden zich te bezinnen op de grenzen van de geldigheid en de betekenis van zijn eigen vakgebied.

Ongegronde theorieën

Degenen die geneigd zijn in astrologie te geloven, zien zich tot zekere hoogte bemoedigd door de onbewezen theorieën die worden uitgevent door velen van haar aanhangers. In feite beperken hun manipulaties zich zeker niet tot het astrologisch milieu. Gesteld tegenover een publiek dat dol is op fascinerende theorieën die de grenzen van ruimte, materie en tijd steeds verder verleggen, verliezen sommige onderzoekers hun controle en draaien door. Hun theorieën introduceren begrippen als ziel en psyche, waarmee de wetenschap in de loop van haar ontwikkeling had afgerekend.

Door deze noties weer in de moderne wetenschappelijke methodiek in te voeren verklaren zij eventjes alles wat in verband staat met geest en stof. Deze wetenschappers mogen dan genegeerd of gekapitteld worden door hun collega's, hun charisma wordt door het amateuristische astrologiepubliek verheerlijkt. De wetenschap is sinds de Tweede Wereldoorlog opgezadeld met een negatieve

bijbetekenis. Daarom kan het feit dat iemand een slechte naam heeft in de wetenschappelijke wereld vergoed worden door een zekere sympathie bij het grote publiek. Neem bijvoorbeeld de natuurkundige Jean Charon die beroemde publicaties (4) op zijn naam heeft staan en wiens werk op het gebied van de relativiteit werd bewonderd door zijn vakbroeders. Charon kwam er later toe het elektron te begiftigen met een ziel. In dezelfde geest, maar duidelijker in verband staande met de astrologie begon de bioloog Etienne Guillé met het observeren en wetenschappelijk analyseren van metaalsporen, die op DNA konden worden vastgehecht. Deze zelfde metalen werden volgens de traditie verbonden met de zeven planeten. Guillé ging een stap verder en definieerde “trillingsenergieën” door frequenties die werden gemeten met een slinger (5). Helaas worden Guillé’s theorieën in geen enkele wetenschappelijke publicatie vermeld en hetzelfde geldt voor enig daaraan verbonden experiment of waarnemingen waardoor ze bewezen kunnen worden. Het is bovendien twijfelachtig of er ooit experimentele protocollen kunnen worden uitgedacht, die een objectieve waarneming mogelijk maken van de spirituele eigenschappen van een elektron of de vibrerende energieën van DNA. Men kan ook bezwaar maken op grond van het gevaar van falsificatie van de resultaten of vanwege het economisch principe dat inhoudt dat men geen willekeurige en nutteloze eenheden in een theoretisch model dient in te voeren. In elk geval is duidelijk dat zulke theorieën wellicht thuishoren in de filosofie of de metafysica, maar zeker niet in de wetenschap.

Statistiek

Andere pogingen om de astrologie te bewijzen hebben een andere tactiek gevolgd. Sommigen zijn afgestapt van het onderzoeken van hemelse invloed en causale verbanden en hebben de statistiek in de arm genomen om een onderling verband aan te tonen tussen de toestand van de hemel op iemands geboortehoroscoop en zijn gedrag. Sceptische groeperingen zijn speciaal geporteerd voor deze benadering, waarbij zij soms samenwerking zoeken met astrologische genootschappen. In alle voorkomende gevallen wezen de resultaten uit dat van geen enkele door astrologen beschreven invloed op de menselijke persoonlijkheid of lotsbestemming het bestaan statistisch voldoende kon worden aangetoond. Talrijke voorbeelden van dit type van experimenteel onderzoek kunnen gevonden worden in *The Skeptical Inquirer* (6). Astrologische tijdschriften en conferenties bieden een overvloed aan publicaties die een verband trachten aan te tonen tussen een geval van alcoholisme en de standen van de planeet Neptunus of tussen een voorbeeld van genialiteit en de aspecten van de planeet Uranus. Omdat deze studies maar zelden gebaseerd zijn op meer dan vijftien gevallen, zijn de gegeven statistische waarden onbetrouwbaar. Bovendien worden ze nooit in handen gegeven van deskundigen voor een replicatieonderzoek met dezelfde gegevens. Door hun gebrek aan diepgang vertroebelen deze publicaties de zaken en zadelen ze de astrologie op met een onterechte wetenschappelijke dimensie.

Fuzeau-Braesh

Op dit punt gekomen kunnen we de aandacht richten op twee recente nauwkeurige studies die wijzen in de richting van de juistheid van de astrologie. Mevrouw Suzel Fuzeau-Braesh, chef onderzoek aan het Franse Nationale Centrum voor Wetenschappelijk Onderzoek, heeft 238 paren tweelingen onderzocht, in wier horoscopen alleen de ascendanten onderling verschilden. In 153 van de 238 gevallen vertoonden de tweelingen paarsgewijze verschillen in hun gedrag die overeenstemmen met de astrologische betekenis die aan de respectieve ascendanten wordt gegeven (7). Henri Broch, professor in de natuurkunde aan de Universiteit van Nice, heeft ontelbare gebreken in Fuzeau-Braesh’ werk aan het licht gebracht, zoals gebreken in talloze parameters, het feit dat de onderzoeker heeft nagelaten precieze informatie te verschaffen over de gebruikte procedures en statistische methoden, hypothetische geboorten enzovoort (8). Fuzeau-Braesh is in haar meest recente werk (9) gedeeltelijk ingegaan op deze kritiek en heeft een replicatie van haar onderzoek met een nieuwe generatie van tweelingen in het vooruitzicht gesteld.

Gauquelin

Een vergelijkbare poging, zij het op groter schaal, was het werk van Michel en Françoise Gauquelin. In 1955 probeerden deze beide onderzoekers het verband aan te tonen tussen de positie van de planeten op het moment van geboorte en bepaalde menselijke eigenschappen. Het meest saillante verband dat onder de loep werd genomen, was het “Marseffect”. Dit is het effect dat de positie van de planeet Mars zou hebben op iemands atletisch vermogen. Bijna dertig jaar later, in 1981, heeft het Franse Comité voor de Bestudering van Paranormale Verschijnselen, dat in het leven was geroepen door onder meer de Nobelprijswinnaar Alfred Kastler, samen met de Gauquelins aan hetzelfde probleem gewerkt (10). Deze studie was een replicatie van het eerste onderzoek, maar op veel groter schaal. Hierdoor kwam aan het licht dat de Gauquelins er bij hun eerste onderzoek in geslaagd waren significante afwijkingen van de toevalskans (standaardnorm) te vinden door te “wieden”. Bij de met nieuwe gegevens aangevulde steekproef van het Comité echter werd de variantie, verklaard door het Marseffect, kleiner, neigde zelfs tot de nulhypothese. De polemiek naar aanleiding van het werk van de Gauquelins is echter nog niet beëindigd, want er worden nog meer studies verricht. Zo heeft Suitbert Ertel, professor psychologie aan de Universiteit van Göttingen, aangetoond dat het Marseffect toeneemt naarmate een atleet meer uitblinkt (11).

Onaantoonbaar, maar waar

In anticipatie op verdere studies die zich baseren op bovenvermelde werken, zou men alvast kunnen toegeven dat zij schijnen te bevestigen dat er een bijzonder verband bestaat tussen hemelverschijnselen en de persoonlijkheid van bepaalde menselijke wezens. Desniettemin moet men wel constateren dat de uitkomsten niet erg gunstig zijn voor de astrologie: bij het tweelingenonderzoek zijn slechts 153 van de 238 antwoorden positief. Daar staat tegenover dat

diegenen die een diepgaande en serieuze studie van de astrologie hebben gemaakt, zullen beseffen dat in de diepste lagen van hun innerlijk de astrologie “waar” is. De gewaarwording van een psychische overeenstemming met het universum is er geweest sinds de allereerste tijden en drie eeuwen van wetenschappelijk materialisme hebben die niet kunnen uitroeien. Er bestaat werkelijk een astrologisch fenomeen en de geboortehoroscoop weerspiegelt de diepten van de menselijke ziel. Waarom vindt dit fenomeen dan geen bevestiging in statistische studies?

De realiteit van het symbool

De conclusie hieruit moet zijn dat de astrologie zich niet zomaar laat vangen in het grofmazige net van de statistiek, maar dat zij eerder dient te worden waargenomen in relatie tot ons innerlijk. Het gebied waarop de astrologie zich beweegt, is van een andere, subtielere realiteit dan dat van de natuurwetenschappen. Deze laatste wijzen tweeduidigheid af, wat duidelijk zichtbaar is in de klassieke natuurkunde. Maar zelfs in de kwantumfysica (kwantum = deeltje!), waar formele afleidingen dualiteiten doen ontstaan of herleven, zoals het dualistisch karakter van licht (golf of deeltjes), blijft gelden dat metingen leiden tot één welgedefinieerd aanzicht van een verschijnsel. De moderne wetenschap vindt haar wortels in de breuk met de ambivalente logica waarvan de astrologie nog steeds gebruik maakt en die we vinden in de mythen van het archaisch denken. Evenwel, in het diepste van onze ziel voelen we de aanwezigheid van tegenstrijdige krachten. De meeste astrologische teksten onderstrepen deze ambivalentie bij het interpreteren van de symbolen. Om een voorbeeld te nemen uit de zonnetekenastronomie: Valéry Giscard d'Estaing, oud-president van Frankrijk, was een fraaie belichaming van de kwaliteiten die verbonden worden met zijn teken, Aquarius. Vanaf het moment dat hij zijn ambt aanvaardde, was hij een vernieuwer: hij ging te voet over de Champs Elysées, bezocht gevangenen, ontmoette personeel van de reinigingsdienst en zocht gewone mensen thuis op. Ook de kwaliteiten van het tegenoverliggende teken Leo waren echter duidelijk zichtbaar bij Giscard d'Estaing. Zo bewonderde hij Lodewijk XV en de traditie van de koninklijke jacht. Hij voerde een oude gewoonte van de Franse koningen weer in door ervoor te zorgen dat er aan tafel nooit iemand recht tegenover hem zat. Men zou ook kunnen wijzen op zijn bewondering voor Bokassa's diamanten. Zulke tegenstrijdige facetten in een persoonlijkheid kunnen niet worden weergegeven door de statistiek die tegengestelde termen scheidt en weigert facetten van de ene term bij een andere in te delen. De wetenschap van de statistiek staat toe reële verschijnselen te onthullen, maar blijft beperkt tot objecten van de natuurwetenschap waaruit de notie van de ziel is verdwenen. Als er zonder een zweem van twijfel bewezen kon worden dat de sterren de tendens vertonen het lot van topatleten of de verschillen in de karakters van tweelingen te bepalen, dan zouden wetenschappers deze verschijnselen serieus dienen te nemen en ze moeten integreren in een reeds bestaande of een nieuwe discipline. In elk geval zou het dan wijs zijn een nieuw a priori tegen de astrologie te vermijden, zoals dat wat ooit werd

geformuleerd tegen Keplers stelling dat de Maan de getijden beïnvloedt of Newtons theorie dat bij de gravitatie krachten op afstand werken, wat deed denken aan de alchemie. Indien, zoals het geval is met de theorieën van Kepler en Newton, de studies van Fuzeau-Braesh en Ertel zouden worden bevestigd, dan zouden hele secties van het wetenschappelijke bouwwerk op losse schroeven komen te staan en zou er een weg gebaad worden voor nieuwe ontwikkelingen. Door zulke ontdekkingen zou evenwel de astrologie nog geenszins tot wetenschap bestempeld mogen worden. De astrologie zou hoogstens de wetenschap vernieuwen. Ik zal op deze laatste mogelijkheid terugkomen in de hierna volgende bespreking van Kepler. Het is een geluk dat de in de loop der eeuwen voortdurend verfijnde methodiek van de wetenschap ons toestaat onze wereld steeds helderder te beschouwen en ons zelfs de gelegenheid schenkt onze projecties terug te nemen. Hoe de ontwikkeling ook zal gaan, astrologie blijft astrologie: zij zal voortdurend terugkeren naar die subtiële en oneindige realiteit, zelfs wanneer het Marseffect en de tweelingstudies binnen het rijk van de wetenschap vallen.

In feite is de fijnmazige realiteit van de astrologie die van het *symbool*. De aanhangers van een wetenschappelijke astrologie bestrijden vaak een dergelijke bewering en vragen dan: *Hoezo? Wil je daarmee zeggen dat de astrologie louter en alleen symbolisch is?* In hun verontwaardigd protest schuilt impliciet een zekere minachting voor het symbool. Op die manier wordt iets wat in onze eigen cultuur en in vele contemporaine niet-westerse culturen een werkelijkheid vormt, die even reëel is als de materiële werkelijkheid, achteruitgezet en eenvoudigweg in een positie van minderwaardigheid geplaatst. Deze minachting voor het symbool verklaart de huidige buitensluiting van de astrologie door universiteiten en ontwikkelde kringen. Wanneer in de huidige wereld de astrologie niet wordt geaccepteerd als een autonoom studiegebied, is dat niet eenvoudigweg te wijten aan de schaamteloze exploitatie van de astrologie die men in de media kan waarnemen. De lage status van de astrologie is eerder het resultaat van de depreciatie van het symbool gedurende de laatste twee eeuwen. In obscuriteit geraakt en verwaterd, is de wetenschap van het symbool zo enigmatisch geworden dat zij haar oorspronkelijke zin heeft verloren. Symbolen worden heden ten dage toegepast op ontelbare manieren, zoals op verkeersborden, als logo's, wiskundige tekens en droombeelden. Vandaar de huidige moeilijkheid om te differentiëren tussen facetten van de astrologie die binnen het gebied van de natuurwetenschap vallen en de ware aard van de astrologie die gelijk is aan die van het symbool en bestaat op een vlak van transcendente en metafysische essenties.

Helaas veroordelen de sociale wetenschappen de astrologie en beperken zij hun studies tot de gezichtspunten van de sociologie, geschiedenis en de etnologie. Desalniettemin is het niet juist de astrologie in de handen te laten van horoscopie bedrijvende kwakzalvers. Integendeel, het is belangwekkend om te bestuderen hoe het komt dat dit gebied tegenwoordig weer in opkomst is. Met andere woorden: in

plaats van de astrologie een geloof te laten en vruchteloze discussies tussen wetenschap en parawetenschap te blijven voeren lijkt het van meer belang de eigen werkelijkheid van de astrologie te onderzoeken. Astrologie kan geen natuurwetenschap zijn, maar evenmin een wetenschap als de psychologie. De onjuiste opvatting dat de astrologie een equivalent van de psychologie is, kon ontstaan door de nadruk die overal in onze huidige cultuur ligt op de psychologie. Oorspronkelijke voorbeelden van een dergelijke tendens kan men vinden in initiërende werken als *De astrologie van de persoonlijkheid* (12) en *Van psychoanalyse tot astrologie* (13). Astrologen worden er ten onrechte toe gebracht te geloven dat de astrologie conceptuele of praktische werktuigen aanreikt, die gebruikt kunnen worden in de “astrotherapie”. In werkelijkheid verschaft de astrologie geen conceptueel instrumentarium zoals dat bijvoorbeeld is geschapen door de eerste grote psychoanalysici.

Astrologie en dieptepsychologie

Samenvattend kan men zeggen dat de astrologie aan de ene kant niet tot de sociale wetenschappen behoort en evenmin tot de natuurwetenschappen, maar dat zij aan de andere kant wel het *object* van een wetenschap kan zijn: een wetenschap van symbolische vormen, van de religie of van de psyche. Wanneer nu iemand in zijn horoscoop kijkt of om een duiding vraagt, verricht hij een psychologische handeling. Freud moest niets hebben van astrologie en andere “occulte” disciplines. Hij verbande die naar wat hij noemde *de duistere modder van het occultisme*. Jung daarentegen geloofde dat geen enkel element van menselijke vinding moet worden miskend, want dat alles zijn zin heeft. Tegenwoordig beschouwt men datgene waarvan ooit gedacht werd dat het was voortgekomen uit de sterren, als een projectie van het onbewuste. Astrologie kan alleen geïnterpreteerd worden vanuit dit psychologische perspectief. Jung verzekerde dat het grootste deel van wat als psychisch wordt beschouwd, berust op de bezielde materie van het heelal: *Aangezien de sterren van de hemel zijn gevallen en onze hoogste symbolen zijn verbleekt, heerst er een geheim leven in het onbewuste. Daarom hebben wij een psychologie tegenwoordig en spreken wij van het onbewuste. Dat zou allemaal geheel overbodig zijn in een tijd of een cultuur die symbolen bezat.* (14)

Jung kende een bepaalde afzonderlijke werkelijkheid toe aan deze innerlijke wereld, die naar zijn mening geprojecteerd is in de buitenwereld. Hij verdient de eer de ziel van de wereld te hebben herontdekt. Deze is begrepen in de talloze natuurgoden, die hij het collectief onderbewuste of de objectieve psyche noemde. Omdat hij in de astrologie spitte en in andere “geesten van eeuwenoude fantasie”, verdacht men Jung van mysticisme en zelfs van magie. Hij deed evenwel zijn werk als een ware wetenschapper en beschreef zijn werkwijze op de volgende manier: *Ik neem waar, ik klassificeer, ik stel verwantschappen en de daarmee samenhangende organisatie tussen de waargenomen feiten vast en ik toon zelfs aan dat voorspelling mogelijk is. Als ik spreek van het collectief onbewuste, presenteert ik dat niet*

als een principe, maar geef ik eerder een naam aan de totaliteit van waarneembare feiten, dat wil zeggen: archetypen. (15)

Michel Cazenave (16) heeft duidelijk gemaakt dat de helderste definitie van archetype niet spreekt van een oorspronkelijk beeld of van de condensatie van archaische residuen van enig onbewust materiaal. Volgens hem is het een lege vorm, een apriorische vorm van gewaarwording, een structuur van het onbewuste die tevoorschijn treedt in de zintuiglijke wereld en die verborgen blijft zolang hij een vorm aanneemt in archetypische beelden of symbolen. Cazenave vermeldt de objectieve verwantschap tussen archetypen en de vormen van Lacans collectieve veld, van het lege maar formerende onbewuste van Lévi-Strauss en contemporaine anthropologische werken over verwantschap. Evenals Freud propageerde Jung de empirische methode, maar hij verwierp een uitsluitend causale verklaring van psychische verschijnselen. De laatste zijn zelfs nog duidelijker gericht op een doel of een pad dat gevolgd moet worden en dat Jung individuatie of de vervulling van het *Zelf* noemde: het archetype van de menselijke totaliteit. Met zijn boude hypothese van de synchroniciteit (17) suggereerde Jung dat bepaalde aspecten van de werkelijkheid die buiten de causale beschrijving van de natuur blijven, kunnen worden begrepen als synchronistische verschijnselen, zonder dat we terugvallen op archaische vormen van magisch-causaal denken. In het licht van Jungs werk bezien zijn de planeten en de dierenriemtekens dus geen archetypen, maar eerder archetypische beelden of symbolen. In de astrologie vertegenwoordigen Mars, Mercurius (Vulcanus) en Venus de *mogelijkheid* tot agressie of initiatieven (Mars), tot communicatie (Vulcanus) en tot liefde (Venus) en deze mogelijkheden zijn *ons eigen*. Deze projecteren we op die planeten die deze kwaliteiten het beste lijken te belichamen. Het gevoel van psychische overeenstemming die we wellicht hebben met betrekking tot de situatie van het heelal op het ogenblik van onze geboorte, is niet het gevolg van fysische invloed van de planeten, maar van het feit dat we geboren worden in synchroniciteit met het universum bij onze geboorte. Zoals Jung betoogde: *Wij worden geboren op een gegeven ogenblik, op een gegeven plaats en we hebben evenals beroemde wijnsoorten de kwaliteiten van het jaar en het seizoen waarin onze geboorte plaatsvond.* (18)

Astrologie en de potentiële eenheid van de wereld

Door zijn samenwerking met de fysicus Wolfgang Pauli kwam Jung tot de conclusie dat het onbewuste niet beperkt is tot het domein van de psychologie, maar veeleer een samenhang vertoont met de structuren van de materie. Materie en psyche zijn dus niet langer twee aparte antinomische sferen. Hun wortels liggen in een gemeenschappelijke oerstructuur, die Jung in navolging van de middeleeuwse filosofen de *unus mundus* noemde. De astrologie put uit deze bron, maar ook de wetenschap heeft haar wortels in dezelfde grond. Immers, de ware geschiedenis van de wetenschap laat keer op keer zien hoe haar pioniers bij hun werk uitgingen van symbolische vormen die uit het onbewuste opkwamen (19). Kepler, de vader van

de nieuwe astronomie in de 17e eeuw, was de astrologie zeer toegewijd, een facet van zijn persoonlijkheid dat door wetenschapshistorici uit de 19e eeuw als de kwalijke zijde daarvan werd bestempeld. Desalniettemin laten nieuwe vertalingen van Keplers werken (20) zien dat astrologische symbolen in zijn wetenschappelijk onderzoek zijn geïntegreerd. Beide waren inderdaad onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zij brachten Kepler tot baanbrekende hypothesen die het fundament van de moderne wetenschap vormen. Newton, Kepler en alle grote vernieuwers van de wetenschap hadden de symboliek van de alchemie en de astrologie of andere elementen nodig om hun ontdekkingen te kunnen doen. In elk geval liggen de wortels van de wetenschap altijd buiten het eigen veld. Omdat zij gebouwd zijn op een gelijkenis tussen de onbewuste psyche en de buitenwereld, kan men zeggen dat alle pogingen van wetenschap of religie om orde te scheppen in de chaos en om de werkelijkheid te modelleren projecties van het onbewuste zijn. Natuurlijk beperkt de wetenschap zich niet tot het niveau van visionaire beelden. Het zet een proces van onderscheiding en organisatie in gang, dat op het gebied van de fysica resulteert in wetten die worden uitgedrukt in wiskundige taal. De menselijke geest is geneigd deze beelden op te vatten als eeuwige waarheden, maar het moment komt dat geobserveerde verschijnselen niet langer meer samenvallen met een gegeven innerlijk beeld of een hypothese en niet langer meer corresponderen met de relevante wetenschappelijke theorie of een dergelijk model. Op dit moment herkennen we ze als projecties en deze hypothese moet weer verlaten worden voor nieuwe benaderingen.

Wetenschap is dus evenals astrologie een projectie door het onbewuste in het onbekende. De wetenschap van het onbewuste is een niet-wetende kennis, die Jung beschreef als *een nevel van wetenschap* en die hij *absolute kennis* noemde. Op dit vlak van de onbewuste absolute kennis, waar de potentiële eenheid van het universum ligt, zijn wetenschap en astrologie een en hetzelfde. Wanneer de mens en de mensheid zich bewust worden van de kennis van het onbewuste, kunnen symbolische vormen, wetenschappelijke concepten en natuurkundige wetten worden gegeneerd. Maar in dit stadium doet zich een nieuw niveau van de werkelijkheid voor, namelijk dat van de ontwikkelde manifestatie. Hier vinden religieuze systemen hun uniciteit en worden wetenschappelijke systemen gedefinieerd. Hier verschijnt het onderscheid tussen *archetypische vormen* en de lege vormen van de *archetypen*. Volgens Jung kunnen de archetypen, de kernen van het onbewuste, niet door het bewuste worden waargenomen, maar zijn het eerder lege matrijzen die het bewuste opvult met bijzonderheden van een droom of de elementen van een bepaalde cultuur. Vandaar de absurditeit van debatten over de validiteit van dit of dat astrologische systeem en speciaal over de precessie van de equinox. Gedurende ruwweg zo'n 2000 jaar heeft de westerse wereld de beweeglijke zodiak gebruikt, omdat het de constant veranderende westerse leefstijl het beste belichaamt. Het is dan ook een illusie om op dit *niveau van*

manifestatie te gaan zoeken naar overeenstemming tussen de verschillende astrologische systemen of om een relatie te leggen tussen wetenschap en astrologie. Voor het benaderen van de werkelijkheid is een verticale zienswijze dan ook noodzakelijk.

Verschillende realiteitsniveaus

Het hedendaagse wetenschappelijke gedachtegoed is langzaamaan een strict materialistisch wereldbeeld aan het loslaten, en begint de realiteit van een wereld buiten de onmiddellijke realiteit toe te laten. Behalve Jung en de natuurkundige Pauli zijn vele onderzoekers, natuurkundigen en wetenschapsfilosofen tot een hypothese van een transcendent veld gekomen, zoals dat van de geïmpliceerde orde van David Bohm (21), de gesluisde werkelijkheid van Bernard d'Espagnat (22), en het subquantumveld van Ervin Laszlo (23). De paradox is dat de natuurkunde, die in de positivistische 19e eeuw alles op een enkel en uniek niveau trachtte uit te leggen, gedwongen is tenminste twee verschillende realiteitsniveaus te onderscheiden.

De eerste realiteit is die van alledaagse macroscopische objecten, bepaald door een aristotelisch beeld van identiteit, non-contradictie en het uitgesloten midden. In andere woorden: een tafel is een tafel en geen stoel. De tweede realiteit is die van kwantumobjecten, die al werd uitgelokt in het fenomeen van de non-localiteit. Hiermee is het idee van het universum als een zekere, ondeelbare realiteit tot uitdrukking gebracht. Wanneer we het gedrag van deze objecten proberen te begrijpen aan de hand van de klassieke logica, verdwalen we al snel in een labyrintische paradox. Dat was bijvoorbeeld het geval met het licht, dat eerst werd geïnterpreteerd als een corpusculum en vervolgens in de 19e eeuw als een golf. Sinds de opkomst van kwantumtheorieën in 1930 stellen we ons het licht voor als bestaande uit onbekende entiteiten die *zowel golf als partikel* zijn. Zo moet de klassieke logica, gebaseerd op het principe van identiteit, non-contradictie en het uitgesloten midden, plaatsmaken voor de logica van het inclusieve midden. Dit inclusieve midden onthult een ander niveau van realiteit, waarin datgene wat ontkoppeld en tegenstrijdig lijkt te zijn (*golf of partikel*) gezien wordt als verenigd en niet-tegenstrijdig. Sommige natuurkundigen accepteren dit concept niet. Jean-Marc Lévy-Leblond vergelijkt de situatie met die van de eerste ontdekkingsreizigers die, eenmaal aan wal gegaan in Australië, "vreemde beesten met bont en een snavel ontdekten in het water waar ze goud zochten, die ze *eendemollen* noemden. De Aborigines hadden het dier al een naam gegeven: *mallingong of boondaburra*. Jammer genoeg werd deze naam vervangen door het plechtige en wetenschappelijke *ornithorhynchus* (of *platypus* in het Engels), aangezien het dier tot een nieuw ontdekte soort behoorde, en geen mengeling van een eend en een mol was. Zo ziet ook de natuurkundige die licht manipuleert met zijn instrumenten en het beschrijft in termen van vergelijkingen, dat licht *noch golf noch partikel* is, en ook niet soms het één, soms het ander, zoals te vaak wordt beweerd" (4). Daarom begeven we ons naar een dieper niveau van realiteit

waar identiteit, non-contradictie en het uitgesloten midden gelijktijdig verdwijnen.

Het is binnen het raamwerk van deze nieuwe epistemologische landschappen, aangeboord door de kwantumfysica, waar men de astrologie kan situeren en haar uiteindelijke verbinding met de wetenschap kan bepalen. Hiervoor moet een nieuwe rationaliteit in gebruik genomen worden, een open rationaliteit die een dialoog toestaat tussen de verschillende wetenschappen en de innerlijke ervaring. Deze nieuwe aanpak begint vorm te krijgen onder de naam *transdisciplinariteit*, waarin het prefix *trans-* twee betekenissen draagt: datgene wat *voorbij* alle disciplines ligt en datgene wat alle mogelijke disciplines *doorkruist*. Artikel 3 van het Transdisciplinaire Handvest legt uit dat *transdisciplinariteit de disciplinele aanpak complementeert. Als resultante van de dialoog tussen de disciplines produceert zij nieuwe resultaten en een nieuwe interactie daartussen. Zij biedt een nieuw beeld van natuur en realiteit. Transdisciplinariteit zoekt geen meesterschap in verschillende disciplines, maar beijvert zich ze alle samen te brengen door de nadruk te leggen op datgene waarin ze allemaal overeenstemmen en wat buiten alle disciplinele grenzen ligt*” (25).

De wetenschap, met haar protocollen, eisen, en specifieke bestaansgronden, functioneert op een totaal ander niveau dan dat van de door de geest geïnspireerde queeste naar verinnerlijking die door de astrologie wordt belichaamd. Elk decoderen ze dezelfde *potentiële eenheid* van de realiteit, maar werken ze vanuit verschillende niveaus van bestaan. In zijn grootse zoektocht naar de relatie tussen wetenschap en de ziel onderscheidde Michel Cazenave een hiërarchie van vier niveaus van bestaan tussen onszelf en het Zijn, een concept dat zeer dienstig was om te demonstreren waar en hoe wetenschap en astrologie diepgaand verenigd, en toch volledig verschillend van elkaar zijn. Deze vier bestaansniveaus zijn de volgende.

- *De essenties of entiteiten*: niveau van de psychologie van het bewuste en van fenomenen die relatief apart van elkaar staan, en bestudeerd worden door macroscopische natuurkundigen. Hiertoe behoort het uitgesloten midden (*a* is *a* en geen *b*). Bijvoorbeeld, Mars is de planeet Mars en niet Venus.

- *De totaliteit van het zijn*: niveau van de totale psyche gepersonifieerd in een individu, van fenomenale natuurkunde en kwantumfysica. Specifieke entiteiten komen voort uit deze *actuele* universaliteiten.

- *Het draagvlak van bestaan*: gebied van de *potentiële* totaliteit van de objectieve transcendentie psyche, van de *unus mundus*, van het reële aan de wortel van de kwantumfysica, waar we paradoxen en complementaire paren vinden (bewuste-onbewuste, golf-partikel). De geassocieerde logica is die van het inclusieve midden (*a* is tegelijkertijd *a* en *b*). Het is ook de plaats van archetypen en astrologische sym-

bolen die zowel naar een object als naar het tegenovergestelde daarvan kunnen verwijzen. Het symbool Mars bijvoorbeeld, kan zowel in het destructieve gedrag van een seriemoordenaar als in de helende handen van een chirurg gemanifesteerd worden.

- *Het zijn*: onkenbaar en onparticipieerbaar, achter alle contradictie en alle identiteit als *a* is noch *a* noch *b* (26). Astrologie maakt zoals iedere symbolische kunst gebruik van de laatste twee niveaus van de boven beschreven structuren, waar de objectieve psyche en materie samenkomen in hun *potentiële eenheid*. Van haar kant heeft de wetenschap het alleen over afzonderlijke, *meervoudige* en *geactualiseerde* objecten uit de eerste twee niveaus. Echter, zoals Cazenave benadrukt, deze vier niveaus worden in elkaar gespiegeld, waarbij het laatste naar het eerste verwijst (26).

De zodiak als een spiegel van het Wezen en als een leesplankje Terwijl astrologie en archetypen niet *uitgelegd* kunnen worden door de wetenschap, komen we toch *reflecties* van de astrologie in de wetenschap tegen. Sommigen stellen dat de toekomst op die wijze ontcijferd kan worden. Met uitzondering van enkele werken over de mundane astrologie kan men echter zeggen dat de meeste astrologische voorspellingen niet uitkomen, wanneer daarnaar uitputtend onderzoek zou worden gedaan. De zogenaamde accuratesse van sommige voorspellingen ligt in simpele statistische waarschijnlijkheden. Als geïsoleerde nationale en wereldwijde gebeurtenissen, zoals de verschuiving van de politieke macht binnen een regering of de val van de Sovjetunie, met succes zijn voorspeld, zegt deze accuratesse waarschijnlijk meer over het historische en geopolitieke gevoel van de voorspeller. Astrologie speelt wel degelijk een rol, maar alleen als resonantie in het raster van mogelijkheden dat het oneindige spel van “astrologische aspecten” bepaalt. Schijnbaar leidt de eenzaamheid waarmee de uitoefening van de macht vaak gepaard gaat ertoe, dat vele staatshoofden zichzelf omringen met astrologen. We kunnen alleen maar hopen dat hun adviseurs zich de wetenschappelijke methoden van de futurologie eigen maken, die, hoewel ze minder poëtisch en spectaculair zijn, beter zijn afgestemd op de moderne wereld. Want alles wat zich bezighoudt met projecties op de toekomst voorafgaand aan de scheiding tussen astrologie en astronomie kan tegenwoordig worden teruggevonden in wetenschappelijke voorspellingen. Het is zelfs een van de taakgebieden van de wetenschap de toekomst te voorspellen, terwijl zij de grenzen van dit voorspellend vermogen afbakt. De astrologie zou die rol niet langer op zich moeten nemen. Er moet zelfs worden opgemerkt dat noch de stichters van de psychoanalyse noch hedendaagse therapeuten voorspellende praktijken stimuleren. Het onbewuste weten van absolute kennis die zich bevindt in de diepste lagen van de psyche, staat ons toe “tijdreizen” te maken. Deze kennis is tijdloos, of eigenlijk: ligt verspreid over alle dimensies van tijd, inclusief het verleden en de toekomst. Toch gaat het om een *diffuse* kennis die de exacte beschrijving van een gebeurtenis in de toekomst niet toelaat. Men kan simpelweg het min of meer

wazige beeld van opdoemende mogelijkheden waarnemen, dat Louise von Franz *de kwaliteit van mogelijke gebeurtenissen* noemt (27). Het gebruik van de astrologie blijft waardevol als instrument om onsamenhangende gebeurtenissen uit het *verleden* te bestuderen teneinde er alsnog een betekenis aan toe te kennen. Te veel speculatie over de *toekomst* kan echter schadelijk zijn, aangezien het de aandacht van het hier en nu afleidt. Dit distantieert de astrologie van haar enig mogelijke betekenis aan het begin van de 21e eeuw: om ons te confronteren met de tegenstellingen die voortkomen uit de niet-geïntegreerde aspecten van onze persoonlijkheid zoals die worden gereflecteerd in de geboortehoroscoop, en een dialoog toe te staan met deze tegenstellingen die uiteindelijk leidt naar het bewustzijn van het zelf, de essentiële heilheid van onze psyche.

Op een ander niveau wordt de astrologie *de moeder van de wetenschap* genoemd. Men zou zich kunnen voorstellen dat de rijke symbolische structuur van de astrologie de wetenschap kan inspireren nieuwe instrumenten te ontwikkelen, die tot doel hebben de steeds weer ongrijpbare aspecten van de realiteit te onderzoeken. Zoals Jung stelde, genereren archetypen een algemene impuls, die bekend staat als *circumambulatio* (28). Hiermee bedoelt hij dat ze heendraaien om het centrale archetype, het zelf als de regerende instantie van de algehele organisatie. De zodiak van de twaalf tekens is een *mandala*, een symbool van het geheel, dat het wiel van de archetypen perfect illustreert. Het wordt bepaald door de harmonieuze structuur van de getallen, in het bijzonder die van de getallen vier (de elementen vuur, aarde, lucht en water) en drie (de hoofd-, vaste en bewegelijke kwaliteiten). Het kan zelfs worden gezien als een leesplankje dat gebruik maakt van een potentiële conceptuele taal, een soort “kwalitatieve wiskunde”. Dankzij haar vierkante en oppositionele eigenschappen staat de circulaire structuur van de zodiak zowel een diachrone als een synchrone interpretatie toe. Lang voordat het de invulling van een individuele of collectieve vertelling toestond, werd de astrologie door de antieke Egyptische, Babylonische, Indiase en islamitische tradities al gezien als de weerslag van de schepping en de evolutie van de wereld. Daarom is astrologie in eerste instantie cosmogonie. Tegenwoordig schermt de wetenschappelijke cosmologie met het bewijs dat het universum een geschiedenis heeft. Het universum had een begin, zal een eind hebben, en volgens sommige interpretaties is het vatbaar voor een cyclische evolutie. Het is opvallend dat de verschillende stadia in deze geschiedenis samenvallen met de betekenis van de twaalf tekens van de zodiak (29). Terwijl cosmologische theorieën hun houvast verliezen in de aanpak die uitgaat van het kritieke moment, kan de zodiakale structuur bepaalde relaties verduidelijken. Dit zou misschien kunnen leiden tot een nieuwe wetenschappelijke aanpak ten aanzien van de uniciteit van het ontstaan van het universum. Dit gebruik van de astrologie moet natuurlijk niet de gemanifesteerde totaliteiten zoals die bestudeerd worden door de wetenschap, verwarren met de potentiële totaliteit die geïllustreerd wordt door de zodiak.

De waarheid van de astrologie

Diegenen die trachten de astrologie te bewijzen aan de hand van de wetenschap zetten het vroegtwintigste-eeuwse geloof van Bertrand Russell voort, voor wie “de enige waarheid de wetenschap is”. Deze wetenschappelijke visie op de waarheid is een prolongatie van het traditionele concept van waarheid dat het westerse denken sinds Aristoteles heeft gedomineerd. Voor deze filosoof geldt: *de ware redenering is gelijk aan de dingen*, zoals hij stelt in *De Interpretatione*. Hetzelfde concept kwam terug in de Middeleeuwen, toen Thomas van Aquino benadrukte dat de waarheid adequaatheid is en in de idee van Descartes, die vond dat waarheid gelijkstaat aan zekerheid, omdat het correctheid, een overeenstemming met het gepresenteerde object garandeert. Kortere geleden hoorden we de nagalm van de woorden van Aristoteles, toen Kant schreef dat we *alleen in de beoordeling, in andere woorden, door de relatie van een object tot ons begrip, waarheid en fouten zien* (30).

De waarheid van de astrologie kan niet worden uitgelegd in de terminologie van deze filosofen. Het individu dat zijn planetaire blauwdruk beschouwt, vindt er wel een adequaatheid tussen de representatie van het universum op het moment van zijn geboorte en zijn innerlijke leven. Zover het echter de astrologie betreft, blijft dit een correspondentie van *symbolische* proporties. En geen enkel symbolisch systeem van interpretatie is absoluut waar, aangezien het symbool wordt gekarakteriseerd door polysemie en meerduidige overvloed. De ondoorgrondelijke taal van het symbool staat oneindig veel interpretaties toe. In tegenstelling tot de wetenschappelijke taal, die probeert de dingen *uit te leggen* en natuurlijke fenomenen wil beschrijven, eist symbolische taal zoals die van de astrologie *interpretatie* en leidt deze ons naar de kern van ons innerlijk. De geboortehoroscoop is geen conventionele representatie. Het is een weg met een verholde betekenis, die van een *nieuwe* eenheid, waarin we samensmelten met de archetypische structuur van ons eigen wezen.

De waarheid van de astrologie is dus de waarheid van het symbool. Terwijl een andere waarheid de adequaatheid van het ding aanneemt, behoort de waarheid van de astrologie tot de essentie van het Wezen. Dit is geen waarheid van overeenstemming, maar een van ontsluiting, zoals die in de grot van Plato. Plato en de neoplatonische traditie gaven de waarheid deze status, en tijdens de Middeleeuwen gaf Sint Bonaventura een gelijksoortige visie weer, toen hij bedacht dat de waarheid *niet uit bestaande materie voortkomt, want materie is contingent, en dat het ook niet ontstaat uit haar oorsprong in de geest, want dat zou betekenen dat het enkel fictie zou zijn wanneer het ding niet echt aanwezig was. Het is beter te zeggen dat het voortkomt uit de exemplarische natuur van het goddelijke archetype, dat de eigenschappen en het onderlinge logische verband van alle dingen, gebaseerd op de schetsen van een eeuwige waarheid, bepaalt* (31). Deze notie van een essentiële waarheid wordt ook gevonden in Jungs proces van individuatie of verzelfstandiging, waarin de mens zijn eigen unieke echtheid ontdekt. En zo ontvouwt zich de waarheid van het Zelf, die

dezelfde is als de waarheid die gevonden wordt wanneer we onze geboortehoroscoop overpeinzen. ■

Literatuur

1. *La Pensée Scientifique et les Parasciences*, Albin Michel, 1993, Paris
2. Jean-Jacques Wunenberger, *Les Rythmes, Lectures et Théories*, Centre Culturel International de Cerisy, L'Harmattan, 1992, Paris
3. *Chronobiology and its Roots in Cosmos*, Bratislava 1997. See also Kosice 1993 and Bratislava 1994, *Moon and Living Matter*, Professor M. Mikulecky, Slovak Medical Society, Institute of Preventive and Clinical Medicine, Limbova 14, SK 83301 Bratislava, Slovakia
4. Jean Charon, *Unknown Spirit: the Unity of Matter and Spirit in Space and Time*, Sigo Press, 1991
5. Etienne Guillé, *Le Language Vibratoire de la Vie*, Le Rocher, 1990, Paris
6. *The Skeptical Inquirer*, Box 703, Buffalo, NY 14226-0703 USA
7. Suzel Fuzeau-Braesh, *Astrologie: la Preuve par Deux*, Robert Laffont, 1992, Paris
8. Henri Broch, *L'Extravagante «Manip» des Jumeaux*, in *Science et Vie* no. 916, 1994, Paris
9. Suzel Fuzeau-Braesh, *Pour l'Astrologie*, Albin Michel, 1996, Paris
10. Claude Benski e.a., *The "Mars Effect"*, Prometheus Books, 1995
11. Suitbert Ertel, Kenneth Irving, *The Tenacious Mars Effect*, The Urania Trust, London, 1996
12. Dane Rudhyar, *Astrologie, aanleg en karakter: Een volledige herziening van de astrologische begrippen op grond van wiskunde, filosofie en psychologie*, Schors, Amsterdam, 1985 (3e druk)
13. André Barbault, *De la psychanalyse à l'astrologie*, Editions du Seuil, Paris, 1961
14. Carl Gustav Jung, *Collected Works*, Vol. 9-1, Routledge & Kegan Paul, London, 1959 (pagina 23)
15. Carl Gustav Jung, *Letters, 1951-1961*, Vol.9, Princeton University Press, 1992
16. Michel Cazenave, *Jung et la modernité, une introduction*, in *Cahiers Jungiens de psychanalyse*, numéro 80, Paris, 1996
17. Carl Gustav Jung, *Synchroniciteit: Een acausaal, verbindend beginsel*, Lemniscaat, Rotterdam, 1981 (2e druk)
18. Carl Gustav Jung, *Modern Man in Search of a Soul*, Hartcourt Brace & Company, 1976
19. Michel Cazenave, *La science et les figures de l'âme*, Le Rocher, Paris, 1996
20. Johannes Kepler, *The Secret of the Universe*, Abaris Books, 1981
21. David Bohm, *Wholeness and the Implicate Order*, Routledge 1996
22. Bernard d'Espagnat, *In Search of Reality*, Springer Verlag 1983
23. Ervin Laszlo, *Interconnected Universe: Conceptual Foundations of Transdisciplinary Unified Theory*, World Scientific Pub Co. 1995
24. Jean-Mary Lévy-Leblond, *Aux Contraires*, Gallimard 1996 (pagina 32)
25. Basarab Nicolescu, *Transdisciplinarity: a Manifesto*, Watersign Press 1998
26. Michel Cazenave, *La science et l'Âme du monde*, Albin Michel 1996
27. Marie-Louise von Franz, *On Divination and Synchronicity, the Psychology of Meaningful Chance*, Inner City Books 1980
28. Carl Gustav Jung, *The Secret of the Golden Flower*, Harcourt, Brace & Co 1970
29. Alain Nègre, *Entre Science et Astrologie*, S.P.M. 1994
30. Kant, *Kritik der reinen Vernunft*
31. Saint Bonaventure, *The Journey of the Mind to God*, Hackett Publishing Company 1993